

Očekivanja

Prof.dr Maja Baćović

03/04/2020.

Uvod

- Racionalna očekivanja su komponenta ekonomske analize nastala 70-ih godina XX vijeka.
- Teorija se bazira na ideji o informisanosti o budućim događajima i korišćenju informacija od strane učesnika na tržištu prilikom donošenja ekonomskih odluka u sadašnjosti.

Nova klasična ekonomija

- Bazu teorije čine osnovne postavke klasične ekonomske teorije, pa se stoga često i naziva *novom klasičnom teorijom*, ali i ideje monetarističke teorije koju je razvio Milton Friedman.
- Teoriju je u originalnoj verziji postavio John F. Muth (1961).
- Ključna ideja teorije je da učesnici na tržištu ne zanemaruju informacije i predviđanja o budućim ekonomskim kretanjima i događajima.
- Naprotiv, oni racionalno predviđaju posledice najavljenih događaja i makroekonomskih mjera i reaguju u sadašnjosti u skladu sa formiranim očekivanjima.
- Teoretičari racionalnih očekivanja smatraju da će potrošači i proizvođači dobara, usluga i finansijskih instrumenata, reagovati na mjere fiskalne, monetarne i drugih politika državne administracije, na bazi znanja i informacija o tome kako će se te mjere odraziti na ekonomska dešavanja, ili će eventualno steći takva znanja koja će primijeniti u budućnosti.

Primjeri

- ▶ Pr.1-kupovina stana
  - ▶ Kretanje zarada
  - ▶ Troškovi života
  - ▶ Recesija
  - ▶ Sigurnost zaposlenja
- ▶ Pr.2-širenje proizvodnih kapaciteta
  - ▶ Privremeni/trajni porast tražnje
- ▶ Pr.3-upravljanje portfeljom investicionog fonda
  - ▶ Očekivani profit kompanija akcija u portfelju
  - ▶ Kretanje kamatnih stopa
  - ▶ Inflacija

Nominalne i realne kamatne stope

- Nominalne kamatne stope izražene su u jedinicama nacionalne valute
- Realne kamatne stope izražavaju se korpom dobara
- Realna kamatna stopa r jednaka je:

$$(1 + r_t) = \frac{(1 + i_t)P_t}{P_{t+1}^e}$$

- Gdje je i nominalna kamatna stopa a P cijena odgovarajuće korpe dobara u različitim vremenskim tačkama

Nominalne i realne kamatne stope

- Ova jednačina, uz dodatne transformacije (prikaz u knjizi), ukazuje da:
  - Kada je očekivana stopa inflacije jednaka 0, nominalna i realna kamatna stopa su iste
  - Kad je očekivana inflacija pozitivna, realna kamatna stopa je niža od nominalne kamatne stope
  - Za datu nominalnu kamatnu stopu, što je veća stopa očekivane inflacije, niža je realna kamatna stopa

Rast novčane mase, inflacija i nominalna i realna kamatna stopa

- Veća novčana masa u kratkom roku smanjuje nominalne kamatne stope, ali ih na srednji rok povećava
- Veća novčana masa u kratkom roku smanjuje realne kamatne stope, dok na srednji rok na njih ne utiče.
- **Fišerova hipoteza:** u srednjem roku, nominalna kamatna stopa i stopa inflacije povećavaju se u istom procentu.

Očekivane
sadašnje
diskontovane
vrijednosti

- Sadašnja vrijednost budućih prihoda

$$V_t = z_t + \frac{1}{1+i_t} z_{t+1}^e + \frac{1}{(1+i_t)(1+i_{t+1})} z_{t+2}^e + \dots$$

- Sadašnja vrijednost pozitivno zavisi od današnjeg stvarnog plaćanja i očekivanih budućih prihoda, a negativno od sadašnjih i očekivanih budućih kamatnih stopa

Primjer 1.

- Izračunati sadašnju vrijednost prihoda ostvarenih u periodu od 2 godine, ako se prihodi ostvaruju krajem svake godine u iznosu od 1000€, a kamatna stopa na godišnjem nivou iznosi 5%

$$SV = \frac{1000}{1 + 0,05} + \frac{1000}{(1 + 0,05)^2} = 1859,4$$

Primjer 1a.

- Izračunati sadašnju vrijednost prihoda iz prethodnog primjera ako se kamatna stopa poveća na 7%

$$SV = \frac{1000}{1 + 0,07} + \frac{1000}{(1 + 0,07)^2} = 1808$$

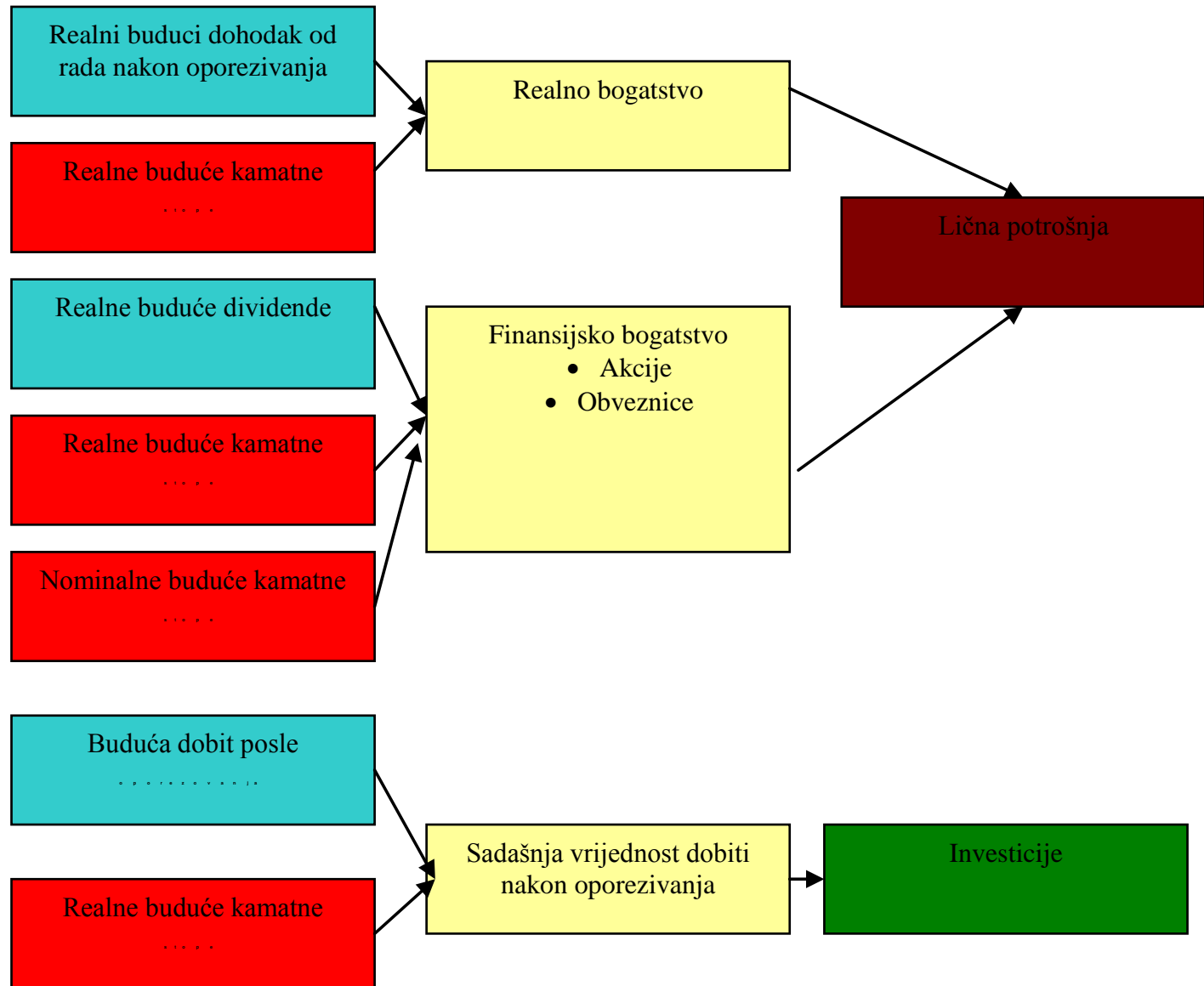
Finansijska tržišta i očekivanja

- Kriva prinosa na HoV
- Cijena akcija
  - Očekivani profit (očekivane dividende)
- Cijena obveznica
  - Sadašnja vrijednost

Lična potrošnja i očekivanja

- Potrošnja fluktuiru u zavisnosti od promjene dohotka, ali je opseg fluktuacije manji
- Potrošnja se može mijenjati čak iako se dohodak ne mijenja, kao posljedica očekivanja
  - Optimizam
  - Pesimizam
- Lične investicije
  - Sadašnja vrijednost
  - Dobit od prodaje
  - Godišnji prihodi

Lična potrošnja i očekivanja

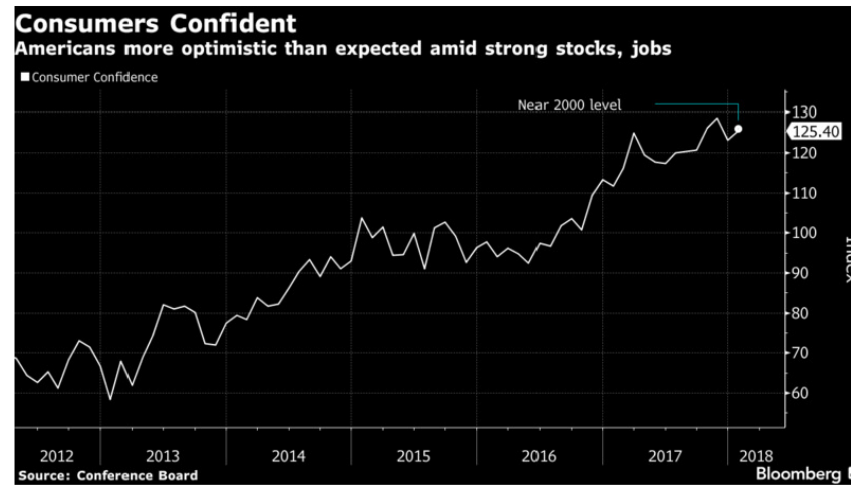

Očekivanja, potrošnja i investicione odluke

- Povećanje tekućeg i očekivanog realnog dohotka i očekivanih realnih kamatnih stopa vodi rastu bogatstva stanovništva, i dalje rastu potrošnje
- Povećanje tekućih i očekivanih realnih dividendi dovodi do rasta cijene akcija
- Smanjenje tekućih i očekivanih kamatnih stopa vodi rastu potrošnje
- Povećanje tekućih i očekivanih budućih stopa profita vodi rastu investicija

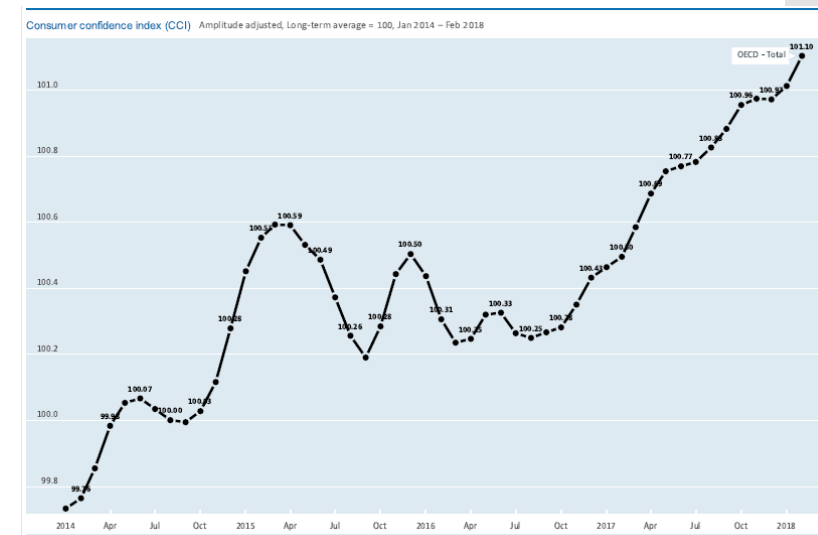
Mjerenje očekivanja potrošača

- Consumer Confidence Index – Index optimizma potrošača
- Nivo optimizma ili stava o stanju u ekonomiji koje potrošači izražavaju kroz obim potrošnje i štednje

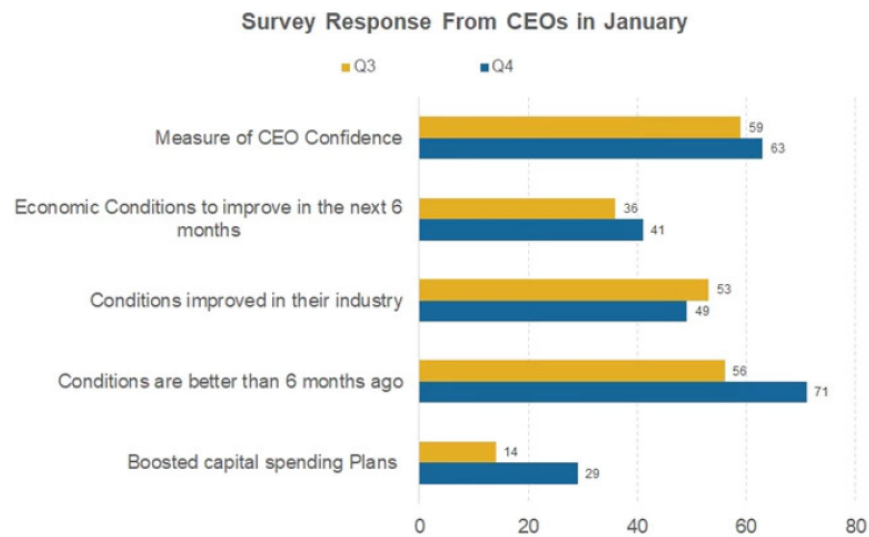
Economist Views

“Expectations improved, though consumers were somewhat ambivalent about their income prospects over the coming months, perhaps the result of some uncertainty regarding the impact of the tax plan,” Lynn Franco, director of economic indicators at the Conference Board, said in the statement. “Consumers remain quite confident that the solid pace of growth seen in late 2017 will continue into 2018.”

Mjerenje očekivanja menadžera

- CEO Confidence Index – Index optimizma menadžera

Market Realist®

Source: The Conference Board

